

ISSN 2415–8763

**Економіка і право
охорони здоров'я**

№ 2 (8), 2018

Економіка і право охорони здоров'я

№ 2 (8), 2018

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

ПЕРІОДИЧНІСТЬ ВИХОДУ – 2 рази на рік

ЗАСНОВАНИЙ – грудень 2014 року

ЗАСНОВНИКИ

Державна установа «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України»
Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР – Слабкий Г.О.

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА – Дзюба О.М., Ждан В.М., Смоланка В.І.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР – Ситенко О.Р.

ДИЗАЙН І ВЕРСТКА – Кривенко Є.М.

ГОЛОВА СЕКРЕТАРІАТУ – Дудник С.В.

СЕКРЕТАРІАТ – Касинець С.С. (Полтава), Бутенко І.В. (Київ), Качала Л.О. (Ужгород)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ (голова редакційної колегії – д.мед.н., проф. Ковальова О.М.)

Голованова І.А., Істомін С.В., Карамзіна Л.А., Лазур Я.В., Мельник П.С., Мікловда В.П.,
Нагорна А.М., Приходько В.О., Рогач І.М., Рогач О.Я., Ситенко О.Р., Слабкий Г.О.,
Фера О.В., Чепелевська Л.А., Черемухіна О.М., Чопей І.В., Шатило В.Й.

РЕДАКЦІЙНА РАДА (голова редакційної ради – д.мед.н., проф. Лехан В.М. (Дніпропетровськ))

Васильєв К.К. (Одеса), Вороненко Ю.В. (Київ), Голубчиков М.В. (Київ), Грузєва Т.С. (Київ),
Децик О.З. (Івано-Франківськ), Камінська Т.М. (Харків), Клименко В.І. (Запоріжжя),
Кобер Л. (Словаччина), Коваленко О.С. (Київ), Кочет О.М. (Київ), Краков'як Я. (Польща),
Кудренко М.В. (Київ), Лашкул З.В. (Запоріжжя), Лобас В.М. (Красний Лиман), Любінець О.В. (Львів),
Медведовська Н.В. (Київ), Миرونюк І.С. (Ужгород), Моїсеєнко Р.О. (Київ), Овоц А. (Польща),
Огнев В.А. (Харків), Тодоров І.Я. (Ужгород), Толстанов О.К. (Київ), Шафранський В.В. (Київ)

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань

України, в яких можуть публікуватися результати
дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів
доктора і кандидата наук, затвердженого наказом
Міністерства освіти і науки України від 07.10.2016 № 1222

Рекомендовано до друку Вченою радою
ДУ «Український інститут стратегічних досліджень
МОЗ України» (протокол № 10 від 25.10.2018 р.)

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

провулок Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна
телефон: +380 44 576-41-19; 576-41-09
факс: +380 44 576-41-20; 576-41-09
e-mail: s.nauka@ukr.net

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 21125-10925Р від 24.12.2014 р.

Підписано до друку 26 жовтня 2018 р.
Загальний наклад 100 прим. Зам. № 10//06/01

ВИДАВЕЦЬ:

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень
Міністерства охорони здоров'я України»
провулок Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна

ВИДАВНИК:

«СПД ФО «Коломіцин В.Ю.»
Свідоцтво про державну реєстрацію
В02 № 257914 від 09.12.2002 р.

Надруковано у МВЦ «Медінформ»
вулиця Котельникова, 95, м. Київ, 03179, Україна
тел./факс +380 44 501-35-69

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1194 від 15.01.2003 р.

Усі статті рецензовано. Відповідальність за достовірність фактів та інших відомостей у публікаціях несуть автори.
Цілковите або часткове розмноження в будь-який спосіб матеріалів, опублікованих у цьому виданні,
допускається лише з письмового дозволу редакції.

ЗМІСТ / CONTENT

<i>Власик Л.Й.</i> Науково-практична конференція профілактичного спрямування як форма удосконалення професійних компетентностей медичних працівників первинної ланки у питаннях профілактики основних неінфекційних захворювань	5
<i>Vlasyk L. Y.</i> Scientific-practical prevention-oriented conference as a form of improving the professional competencies of primary health care workers in the prevention of main non-communicable diseases	
<i>Голованова І.А., Ляхова Н.О.</i> Медико-соціальне обґрунтування оптимізованої моделі надання ортодонтичної допомоги дитячому населенню на регіональному рівні	11
<i>Holovanova I.A., Lyakhova N.A.</i> Medical-social justification of optimized model for providing of dental orthodontic assistance for the children`s population at the regional level	
<i>Децик О.З., Мельник Р.М.</i> Аналіз бачення медичних працівників щодо проблем організації педіатричної паліативної допомоги в Україні	17
<i>Detsyk O.Z., Melnyk R.M.</i> Analysis of the medical workers' vision on the problems of pediatric palliative care management in Ukraine	
<i>Дудіна О.О., Дудник С.В.</i> Методологічні підходи до визначення показників ефективності діяльності закладів перинатальної допомоги	23
<i>Dudina O.O., Dudnyk S.V.</i> Methodological approaches to the determination of efficiency rates of perinatal care institutions activity	
<i>Лехан В.М., Іпатов А.В., Крячкова Л.В., Козир О.А.</i> Вплив медико-соціальних факторів на якість життя хворих	32
<i>Lekhan V.M., Ipatov A.V., Kryachkova L.V., Kozir O.A.</i> The influence of medical and social factors on the quality of life of patients	
<i>Лашкул З.В., Балашов Д.Г.</i> Аналіз захворюваності на венеричні хвороби в Україні та Запорізькій області за 2012–2017 рр.	37
<i>Lashkul Z.V., Balashov D.G.</i> Analysis of the morbidity of venereal diseases in Ukraine and Zaporizhzhya region for 2012–2017	
<i>Миронюк І.С., Слабкий Г.О.</i> Окремі аспекти впливу системи громадського здоров'я на якість життя особи	42
<i>Mironyuk I.S., Slabkiy G.O.</i> Special aspects of public health system upon the person's quality of life	
<i>Михальчук В.М., Бондарь С.О.</i> Удосконалена регіональна модель профілактики шкільного травматизму	47
<i>Mikhalchuk V.M., Bondar S.O.</i> An improved regional model for preventing school injuries	
<i>Ринда Ф.Ф.</i> Актуальні питання становлення системи громадського здоров'я в Україні	53
<i>Rynda F.F.</i> Actual issues of the formation of the public health system in Ukraine	

<i>Рогач І.М., Слабкий Г.О., Смірнов М.М., Жорник В.В.</i> Модель фінансування закладів охорони здоров'я на прикладі Франції в системі Т2А	59
<i>Rogach I.M., Slabkiy G.O., Smirnov M.M., Zhornyk V.V.</i> Financing model of healthcare institutions based on the example of France within the T2A system	
<i>Романюк В.М., Возний О.В., Павлов С.В.</i> Перспективи використання молекулярно-біологічних маркерів при ортопедичній реабілітації стоматологічних хворих з захворюваннями тканин пародонту	64
<i>Romaniuk V.N., Voznyi A.V., Pavlov S.V.</i> Prospects for the use of molecular-biological markers in prosthetic rehabilitation of dental patients with periodontal disease	
<i>Слабкий Г.О., Білак-Лук'янчук В.Й.</i> Огляд національного законодавства та політик у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу	70
<i>Slabkiy G.O., Bilak-Lukianchuk V.Y.</i> Review of national HIV/AIDS legislation and policy	
<i>Слабкий Г.О., Миронюк І.С., Кошеля І.І., Качала Л.О.</i> Вплив системи громадського здоров'я на безпеку здоров'я суспільства	76
<i>Slabkiy G.O., Mironyuk I.S., Koshelya I.I., Kachala L.A.</i> Public health system influence upon the safety of public health	
<i>Vareckova Lubica</i> Mental burden at experiencing anxiety and proper forms of psychohygiene	81
<i>Варечкова Любіца</i> Психологічне перевантаження під час тривоги та відповідні форми психогієни	
Матеріали учасників конференції «Маркери оцінки якості життя через призму громадського здоров'я» (8–9 листопада 2018 року)	86
Materials of the conference participants "Markers of quality of life assessment through the prism of public health" (November 8–9, 2018)	

Л.Й. Власик

Науково-практична конференція профілактичного спрямування як форма удосконалення професійних компетентностей медичних працівників первинної ланки у питаннях профілактики основних неінфекційних захворювань

ВДНЗ «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна

Мета. Дослідити та запропонувати застосування нових неформальних форм післядипломної освіти для удосконалення професійних знань та вмінь медичних працівників первинної ланки у сфері профілактики основних неінфекційних захворювань.

Матеріали та методи. Стратегічні документи ВООЗ з питань профілактики неінфекційних захворювань; вітчизняні нормативні акти щодо післядипломної освіти та первинної медико-санітарної допомоги, а також матеріали 53 науково-практичних конференцій профілактичного спрямування на базі міської комунальної медичної установи. Застосовані методи: бібліосемантичний, інформаційно-аналітичний, описового моделювання, статистичний.

Результати. Підтверджено постійне ведення пошуку ефективних неформальних форм післядипломної освіти у всьому світі. Досліджені науково-практичні конференції профілактичного спрямування охарактеризовані як приклад просвітницького налаштування, фаховості та інтегрованого підходу до організації навчання працівників первинної ланки. Позитивні зміни прослідковуються у роботі з пацієнтами щодо припинення тютюнокуріння.

Висновки. Науково-практична конференція профілактичного спрямування як форма удосконалення професійних компетентностей медичних працівників може бути рекомендованою для закладів первинного та вторинного рівня.

Ключові слова: науково-практична конференція профілактичного спрямування, неформальна освіта, основні неінфекційні захворювання.

ВСТУП

Відповідно до викликів XXI століття у світі виникає необхідність переформатування систем охорони здоров'я для надання комплексних та інтегрованих послуг, орієнтованих на потреби пацієнта [6]. Головним завданням лікаря первинного рівня надання медичної допомоги є збереження здоров'я населення та попередження виникнення захворювань. Подовжити тривалість здорового життя можна шляхом впливу на керовані процеси, тому саме на неінфекційних захворюваннях (НІЗ), які зумовлюють більшу частину Глобального тягаря хвороб в світі та піддаються впливу, має бути сконцентрована увага медичних працівників [1]. У зв'язку з постарінням та зuboжінням населення, зростанням поєднаної патології, поширеністю поведінкових та соціальних чинників виникнення захворювань на рівні громад відповідальність лікаря за якісне проведення профілактичної роботи зростає. Сімейні лікарі, як і дільничні терапевти міських поліклінік, потребують постійного професійного розвитку у т.ч. заповнення прогалів у знаннях та вміннях щодо профілактичних втручань. Організація підвищення професійної кваліфікації кадрів є важливою складовою організаційно-методичної роботи Центрів первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД) відповідно до Положення про них [5]. Актуальність питання зростає в останні роки у зв'язку з обговоренням та впровадженням безперервної післядипломної освіти для медичних працівників [4]. Науково-практичні конференції профілактичного спрямування могли б зайняти чільне місце у неформальній та колективній самоосвіті щодо профілактики НІЗ на первинному рівні надання медичної допомоги.

Мета роботи – дослідити та запропонувати застосування нових неформальних форм післядипломної освіти для удосконалення професійних знань та вмінь медичних працівників первинної ланки у сфері профілактики НІЗ.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

При проведенні дослідження використані стратегічні документи ВООЗ з питань інтегрованої медичної допомоги та профілактики НІЗ; вітчизняні нормативні акти щодо післядипломної освіти та ПМСД, а також матеріали конференцій профілактичного спрямування на базі комунальної медичної установи «Міська поліклініка №1», м. Чернівці. Досліджені протоколи, фото-звіти, додаткові матеріали 53 конференцій, проведених упродовж 2005–2016 років. Методи дослідження: бібліосемантичний, інформаційно-аналітичний, описового моделювання, статистичний.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Як зазначено у Дорожній карті Монтевідео 2018–2030 рр. щодо НІЗ як пріоритету сталого розвитку, інвестування у підготовку висококваліфікованих, добре навчених, забезпечених ресурсами медичних працівників є важливою складовою у процесі зміцнення системи охорони здоров'я та соціального захисту, що є необхідним для ефективного проведення профілактики та пропаганди здоров'я [10]. Сучасний фахівець первинної медичної допомоги повинен розбиратися у проблемах глобального здоров'я, включаючи міждержавну взаємодію та охорону

громадського здоров'я на рівні держави і громади. Через це компетенції працівників первинної медичної допомоги повинні бути значно розширеними і навчальні програми інтегровані на вирішення соціально значущих проблем сьогодення [12]. З іншого боку, дозволено до застосування Українська Міжнародна Класифікація ПМД-2-ICPC-2 [2]. передбачає звернення пацієнтів не лише з симптомами та скаргами медичного характеру, але й з психологічними (P) та соціальними (Z) проблемами. Серед процесів (відповідно до кодів) лікар може наглядати, навчати, надавати консультацію або застосовувати інші профілактичні процедури (код-49). Особливо актуальними є такі дії лікаря по відношенню до пацієнтів з факторами ризику серцево-судинних захворювань, онкологічної патології, хронічних захворювань органів дихання та цукрового діабету. Виникнення і прогресування основних НІЗ супроводжуються, як правило, психологічними (P03 Пригнічений настрій) та соціальними (Z01 Бідність/фінансова проблема; Z11 Проблема прихильності до лікування) негараздами. Таким чином, медичний працівник первинної ланки у повсякденній практиці може надавати послуги пацієнтам з широким колом проблем.

До впровадження ICPC-2 усі звернення в амбулаторно-поліклінічний заклад в основному поділялися на дві великі групи: з приводу захворювання (3/4) та з метою профілактичного огляду (1/4). За скаргами пацієнта з захворюванням слідувала очікувана рекомендація лікарем певного препарату. Проходження профілактичного огляду пацієнтом, що у більшості випадків відбувалося формально, мало на меті отримання довідки або іншої медичної форми. Зусилля щодо розриву цього замкнутого кола «скарги – лікар – медичний препарат – скарги» або «довідка – профілактичний огляд – довідка» необхідно спрямовувати у двох напрямках: підвищення медичної грамотності пацієнтів та навчання лікарів, які повинні її формувати. Роль сімейного лікаря у переформатуванні свідомості пацієнта на збереження власного здоров'я є визначальною, зокрема щодо цільового та комплексного впливу на недостатню фізичну активність, нездорове харчування, споживання тютюнових виробів та алкоголю. У багатьох країнах накопичений досвід тематичного удосконалення медичних кадрів з цих питань. Причому навчальна програма щодо основ пропагування здоров'я та профілактики НІЗ на рівні первинної медичної допомоги проводиться як для лікарів, так і для медичних сестер [7]. У регіонах, які стикаються з подвійним тягарем інфекційних і неінфекційних захворювань (Африка, Латинська Америка) вважають першочерговим завданням підвищення обізнаності, освіти та акредитацію фахівців у сфері охорони здоров'я. Так, латиноамериканський регіональний центр глобальної ініціативи EIM (Exercise is Medicine) розробив одноденний безкоштовний 8-годинний курс для спеціалістів з охорони здоров'я (лікарів загальної практики, фізіотерапевтів, ін. спеціалістів) з теоретичними і практичними компонентами. Окреслено роль лікаря первинної ланки як ключової фігури, яка може передавати свої знання колегам у рамках одного закладу [8]. До прикладу, у Китаї навчальні курси з фізичної активності виникли і практикуються на великих медичних конференціях у співпраці з Китайським товариством кардіологів. У країнах Африки, Близького Сходу, Південно-

Східної Азії основна увага зосереджена на навчанні та акредитації постачальників медичних послуг, проведенні щомісячних навчань для певних округів [11]. У Швеції широко проводяться освітні тренінги для працівників охорони здоров'я. Однак, впровадження методів, орієнтованих на зміну поведінки, часто триває довше, ніж нових лікувальних технологій. Для успішної реалізації на першому місці (серед бар'єрів та вимог) виявилися підвищення знань та позитивне ставлення лікарів; наявність чіткого і сприятливого управління; потреба в центральних допоміжних структурах та місцевих координаторах. Дослідники роблять висновки про важливість кадрів первинної медичної допомоги у впровадженні методів, орієнтованих на зміну поведінки пацієнтів [9].

В Україні переформатування післядипломної освіти потребує удосконалення як за формами, так і за змістом. Для забезпечення безперервної післядипломної освіти важливо враховувати особливості мотивації лікарів-практиків до засвоєння нового [3]. Вони сприймають інформацію, у якій бачать затребуваність з боку своїх пацієнтів. Передача знань досвідченому лікарю викладачем-науковцем в однобічному порядку не буде ефективною. На науково-практичних конференціях з проблем клінічної медицини питання соціальної значимості зазначаються у рубриці щодо актуальності, приводяться чинники ризику того чи іншого захворювання або стану, але основна частина доповідей представляє результати клінічних досліджень та дію рекомендованих фармакологічних препаратів. Результатом засвоєння такого повідомлення стає пік у частоті застосування препарату і зміцнення згаданого вище замкнутого кола. Перед нами постало завдання віднайти форму подачі навчального матеріалу з профілактичних програм, яка б влаштувала лікарів і була б ефективною. Перш за все така форма навчання має бути максимально наближеною до робочого місця лікаря, бути короткотривалою, цікавою і мати вихід на життєві ситуації, що трапляються у практичній діяльності. Має бути передбачено, що будь-який учасник заходу при нагоді мав би можливість представити практичний приклад з власного досвіду зі спільним пошуком колективного вирішення конкретної проблеми. Так як профілактичну роботу не можна розглядати лише як медичну проблему (запобігання та діагностики захворювань), то у навчання мають бути інтегровані питання громадського здоров'я, соціальних проблем населення на території обслуговування, соціального супроводу певних категорій населення, організації лікувально-профілактичного процесу, взаємодії із засобами масової інформації тощо. Науково-практична конференція – це ефективна форма залучення широких кіл фахівців установ і організацій, науковців до аналізу практики, узагальнення й поширення кращого досвіду створення теоретичних і методичних передумов для його впровадження. Організація конференцій потребує певних навичок і засобів. Вона повинна проводитися у зручному приміщенні, оснащеному екраном, мультимедійним проектором, з можливістю представлення наочних засобів. Час проведення підбирається між ранішнім і вечірнім прийомом пацієнтів бажано у визначений день тижня. У графік роботи лікарів можуть вноситися зміни відповідно

до часу, необхідного для прибуття до місця проведення. Основна програма розраховується на одну годину. В цілому тривалість заходу рекомендується до 1,5 год. План конференцій узгоджується на рік, дати зібрань

підбираються напередодні визначних оздоровчих дат з інформуванням лікарів щодо тематики питань, які виносяться для розгляду (рис.).

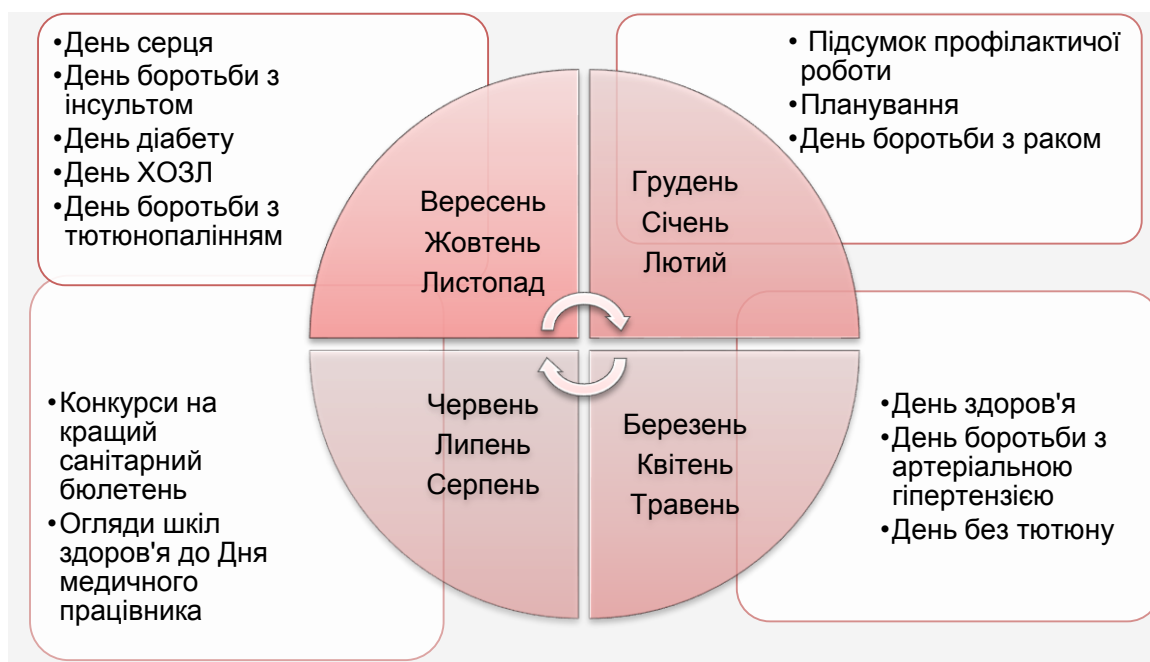

Рис. Пропонована тематика організаційно-методичних, навчальних та просвітницьких заходів щодо профілактики НІЗ

Формат освітньої програми дозволяє запрошувати і середній медичний персонал, задіяний в охопленні населення профілактичними втручаннями. Програма конференції повинна тісно переплітати взаємопов'язані аспекти проблеми, зокрема актуальність повинна бути представлена не лише у світі, країні, області, але й конкретизуватися статистичними даними на рівні міста, району. Позитивним для обговорення є однакові умови виконання намічених заходів в умовах одного або однотипних закладів (амбулаторій). Календар визначних дат відображає низку соціальних питань, тому у короткому виступі можна представити підбір з декількох інформаційних повідомлень щодо таких Днів (наприклад, День людей похилого віку, День людей з інвалідністю, тощо). Відповідальний за організацію конференцій може

призначитися керівником закладу (Центру). Це може бути завідувач відділення або досвідчений лікар із організаційними здібностями та характеристикою лідера, який проводить кращу практику з профілактики НІЗ та є ентузіастом своєї справи. Для вивчення потреби та організації різнопланових регіональних освітніх проєктів з профілактики НІЗ можна запропонувати роль відповідального координатора на рівні обласних (міських) центрів здоров'я або регіональних представництв Центру громадського здоров'я у рамках впровадження заходів Національного плану боротьби з НІЗ.

Проведений нами аналіз засвідчив, що науково-практичні конференції профілактичного спрямування мають низку відмінностей від традиційних академічних (табл.).

Таблиця

Характеристика основних спільних рис та відмінностей між конференцією науково-практичною та конференцією науково-практичною профілактичного спрямування

Характеристика	Конференція науково-практична	Конференція науково-практична профілактичного спрямування
Планування	Наукова установа, орган управління, професійна асоціація	Лікувально-профілактичний заклад
Учасники	Лікарі	Лікарі та медичні сестри
Тематика	Результати клінічних досліджень та рекомендації щодо їх впровадження у практику	Результати епідеміологічних, соціальних досліджень та їх урахування в практичній діяльності
Підхід	Науковий, практичний	Науковий, інтегрований, міжсекторальний, практичний

Об'єкт	Хворі	Категорії населення, здорові, особи групи ризику, хворі
Предмет	Лікування відповідно до Протоколів, Настанов	Методика профілактичних втручань Краща практика
Стиль	Академічний, науковий	Вільний, дискусійний
Виступаючі	Науковці	Науковці, організатори охорони здоров'я, фахівці різних спеціальностей, лікарі, соціальні працівники, представники громадських організацій
Форми	Лекції Запитання – відповідь Обговорення	Виступи. Круглі столи. Майстер-класи Обговорення
Засоби	Реклама медичних препаратів. Інформаційні матеріали	Виставки наочних засобів освіти. Просвітницькі матеріали
Перевірка засвоєння знань	Відсутня	Вікторини. Бліц – опитування
Тривалість	3-4 і більше годин	1-1,5 год.
Доступність	З відривом від основних обов'язків, за межами закладу	У рамках робочого дня, у закладі або ЦПМСД
Спонсори	Представники фармацевтичних компаній	Як правило, відсутні

Встановлено, що з 53 конференцій профілактичного спрямування, які відбулися упродовж 12 років на базі міської поліклініки (4-5 конференцій щорічно) 40 (75,5%) були присвячені тим чи іншим питанням профілактики НІЗ, з них 28 – 70% безпосередньо питанням серцево-судинних захворювань, діабету, онкологічних захворювань, хронічного обструктивного захворювання легень та бронхіальної астми. Решта – 30% стосувалися репродуктивного здоров'я, здорової старості та дотичних соціальних питань. Активну участь в організації заходів приймали співробітники кафедри сімейної медицини, а також науковці кафедр клінічної імунології, алергології та ендокринології, внутрішньої медицини та інфекційних хвороб; гігієни та екології; соціальної медицини та організації охорони здоров'я; онкології, променевої діагностики та променевої терапії, – всього з 13 кафедр 17 науковців (у т.ч. 9 професорів, 6 доцентів) Буковинського державного медичного університету. Для виступів були запрошені також організатори охорони здоров'я: головні лікарі обласного центру здоров'я, завідувач жіночої консультації міського клінічного пологового будинку №1; лікарі-епідеміологи тодішньої міської санітарно-епідеміологічної станції (СЕС); фахівці обласних, міських закладів та поліклініки. На конференціях із соціальних питань були присутні директор міського центру «Турбота»; директор міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; виконавчий директор Благодійного фонду «Нова сім'я» та представник обласної громадської організації «Сучасник». Організатором усіх науково-практичних конференцій профілактичного спрямування за підтримки адміністрації було відділення профілактики поліклініки. Завідувач відділення координував тематику, програму та активно пропагував висвітлення методики профілактичних технологій у виступах. Для зворотного зв'язку із лікарями та медичними сестрами використовувався метод бліц-опитувань. Зазвичай, на початку заходу задавалося запитання, яке по завершенні основної програми виносилося на обговорення. Для учасників науково-практичних конференцій

профілактичного спрямування найбільш цікавими виявилися заходи, присвячені питанням профілактики тютюнокуріння. Ці конференції були найбільш насичені різноманітними засобами подачі матеріалу: вікторини, презентація експромтом (озвучення учасниками запропонованих слайдів), виставка наочних засобів освіти (від плакатів до тематичних композицій з квітів). Прикладом ефективності можна визнати зміни у проведенні роботи з припинення пацієнтами тютюнокуріння. Так, після перших конференцій, погодившись на 100% з тим, що тютюнокуріння є індикаторним показником при оцінці способу життя пацієнта, лише 14,8% опитаних проводили достатньо активну роботу з пацієнтами-курцями щодо припинення цієї шкідливої звички. Взагалі не проводили, через те що не вірили у результат, 44,4%. Через 5 років на подібне запитання 78,3% лікарів відповіли, що відповідна робота проводиться з усіма курцями. Разом з тим 21,7% серед перешкод відмітили незацікавленість пацієнтів у змінах способу життя. При паралельному опитуванні пацієнтів закладу спостерігалось збільшення кількості тих, хто отримує інформацію про збереження здоров'я від медичних працівників, переважно, це були жінки, які курять.

ВИСНОВКИ

1. Огляд зарубіжних наукових джерел підтверджує визнання вирішальної ролі підготовки кадрів для впровадження профілактичних програм у всьому світі та, відповідно, постійне ведення пошуку ефективних неформальних форм післядипломної освіти.
2. Запропоноване просвітницьке налаштування, фаховість та інтегрований підхід до організації неформальних форм післядипломної освіти здатні забезпечити засвоєння лікарями компетенцій з профілактики НІЗ та зростання профілактичної активності медичних працівників первинної ланки.
3. Освітні практично-орієнтовані заходи дають можливість проявитися неформальним лідерам, які могли взяти на себе організацію подібних форм неформальної

освіти при підтримці адміністрації та віднайдені матеріальних стимулів.

4. Науково-практична конференція профілактичного спрямування як форма неформальної післядипломної освіти може бути рекомендована для закладів первинного та вторинного рівня надання медичної допомоги (міські поліклініки, центри ПМСД)

Перспективи подальших досліджень пов'язані із особливостями проведення науково-практичних конференцій профілактичного спрямування на рівні сільських районів з використанням сучасних комунікаційних технологій. Потребує вивчення роль регіональних представництв служби громадського здоров'я, обласних центрів здоров'я у координації форм неформальної освіти медичних працівників з питань профілактики захворювань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глобальный план действий по профилактике неинфекционных заболеваний и борьбе с ними на 2013-2020 гг. ВОЗ. Шестьдесят шестая сессия Всемирной ассамблеи здравоохранения, 2013г. С.107.
2. ICPC-2–Українська Міжнародна Класифікація ПМД–2. Видання Wonca International Classification Committee (WICC) http://moz.gov.ua/uploads/0/2955-dn_20180104_13_dod_icpc.pdf.
3. Кошова С., Горачук В., Піщиків В. Психологічні особливості мотиваційної складової у навчанні лікарів в післядипломній освіті. *Wiadomosci Lekarskie* 2018, tom LXXI, nr 3 cz II 723-727.
4. Про затвердження Положення про центр первинної медичної (медико-санітарної) допомоги та положень про його підрозділи: Наказ МОЗ України № 801 від 29.07.2016 р. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1167-16>.
5. Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я. Постанова КМУ від 28.03.2018 р. №302 <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2018-%D0%BF>.
6. Укрепление систем здравоохранения, ориентированных на нужды людей, в Европейском регионе ВОЗ: рамочная основа для действий по организации интегрированного предоставления услуг здравоохранения». – Европейский региональный комитет, Шестьдесят шестая сессия. Копенгаген, Дания, 12–15 сентября 2016 г. (документ EUR/RC66/15). – 56 с.
7. Djomba J., Vrbovšek S., Cuš B. Physical activity promotion in primary health care in Slovenia.
8. Schweizerische Zeitschrift für Sportmedizin und Sporttraumatologie, 62(2):32-34, 2014.
9. Duperly J., Collazos V., Paez C., Donado C., Pratt M., Lobelo F. "Exercise is Medicine" in Latin America: training health care professionals in physical activity prescription. *Schweizerische Zeitschrift für Sportmedizin und Sporttraumatologie*, 62(2):38-41, 2014.
10. Gustavsson C, Nordqvist M, Bröms K, Jerdén L, Kallings LV, Wallin L What is required to facilitate implementation of Swedish physical activity on prescription? – interview study with primary healthcare staff and management . *BMC Health Services Research* [Internet] 2018 18:196 Available from: <https://doi.org/10.1186/s12913-018-3021-1>.
11. Highlights from the WHO Global Conference on NCDs: Enhancing policy coherence to prevent and control noncommunicable diseases 18–20 October 2017, Montevideo, Uruguay <http://www.who.int/conferences/global-ncd-conference/montevideo-report.pdf?ua=1>.
12. Lobelo F., Steinacker JM., Duperly J., Hutber A. Physical Activity Promotion in Health Care Settings: the "Exercise is Medicine" Global Health Initiative Perspective *Schweizerische Zeitschrift für Sportmedizin und Sporttraumatologie*, 62(2):42-45, 2014.
13. Truglio J., Graziano M., Vedanthan R. et al. Global Health and Primary Care: Increasing Burden of Chronic Diseases and Need for Integrated Training. *Mt Sinai J Med*.2012 Jul-Aug; 79 (4): 464-74 <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/msj.21327>.

Дата надходження рукопису до редакції: 05.10.2018 р.

Научно-практическая конференция профилактической направленности как форма совершенствования профессиональных компетенций медицинских работников первичного звена в вопросах профилактики основных неинфекционных заболеваний

Л.И. Власык

ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», г. Черновцы, Украина

Цель. Исследовать и предложить применение новых неформальных форм последипломного образования для совершенствования профессиональных знаний и умений медицинских работников первичного звена в сфере профилактики основных неинфекционных заболеваний.

Материалы и методы. Стратегические документы ВОЗ по профилактике неинфекционных заболеваний; отечественные нормативные акты по последипломному образованию и первичной медико-санитарной помощи, а также материалы 53 научно-практических конференций профилактической направленности на базе городского коммунального медицинского учреждения. Применены методы: библиосемантический, информационно-аналитический, описательного моделирования, статистический.

Результаты. Подтверждено постоянное ведение поиска эффективных неформальных форм последипломного образования во всем мире. Исследованные научно-практические конференции профилактической направленности охарактеризованы как пример просветительского настроя, профессионализма и интегрированного подхода к организации обучения работников первичного звена. Эффективные изменения прослеживаются в работе с пациентами о прекращении курения.

Выводы. Научно-практическая конференция профилактического направления как форма совершенствования профессиональных компетенций медицинских работников может быть рекомендованной для учреждений первичного и вторичного уровня.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: научно-практическая конференция профилактической направленности, неформальное образование, основные неинфекционные заболевания.

Scientific-practical prevention-oriented conference as a form of improving the professional competencies of primary health care workers in the prevention of main non-communicable diseases

L. Y. Vlasyk

HSEI of Ukraine "Bukovinian State Medical University"

Purpose. Explore and propose the use of new non-formal forms of postgraduate education to improve the professional knowledge and skills of primary health care workers in the prevention of main non-communicable diseases.

Materials and methods. WHO strategic documents on the prevention of non-communicable diseases; domestic regulations on postgraduate education and primary health care, as well as materials of 53 scientific-practical prevention-oriented conferences on the basis of the city communal medical institution. The following methods were used: bibliosemantic, information-analytical, descriptive modeling, statistical.

Results. The ongoing search for effective non-formal forms of postgraduate education worldwide has been confirmed. The studied scientific-practical prevention-oriented conferences were characterized as an example of an educational setting, of professionalism and an integrated approach to the organization of training for primary care workers. Positive changes are traced in working with patients on smoking cessation.

Conclusions. Scientific-practical prevention-oriented conference as a form of improving the professional competencies of medical workers can be recommended for medical institutions of the primary and secondary levels.

KEY WORDS: scientific-practical prevention-oriented conference, non-formal education, main non-communicable diseases.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Власик Любов Йосипівна – асистент кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я, Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет», Театральна пл., 2, м. Чернівці, 58002.